

liberalismus

vs.

komunitarismus

Mgr. Hana Řehulková

Delacroix – Svoboda vede lid na barikády (1830)

Liberté, égalité, fraternité

Svoboda, rovnost, bratrství

Svoboda nebo rovnost?

- „Jsme služebníky zákonů, abychom mohli být svobodní.“ Cicero
- „Člověk je odsouzen ke svobodě.“ Sartre
- „Nic nepatřilo (nepatří) člověku osobně, kromě několika kubických centimetrů uvnitř jeho lebky.“ Orwell
- „Ti, kdo jsou podřízeni, se bouří, aby se stali rovnými. Ti, kdo jsou rovní, se bouří, aby se stali nadřazenými.“ Aristotelés
- „Všechny srovnává smrt: nerovní se rodíme, rovni umíráme.“ Seneca
- „Lidé nechtějí svobodu, ale rovnost.“ Napoleon

„Čím je pro estetiku krása a pro etiku dobro,
tím je pravda pro logiku.“

Frege

etika

- Podmínky: možnost volby a svobodná vůle
- Praktická filozofie
- Zkoumá hodnotící soudy
- Kritická teorie morálky
- Morálka – dočasná, proměnlivá (historicky, společensky), souhrn hodnotících výroků, předmět etiky
- Norma – souhrn aktuálně platné morálky ovlivňující jednání
- Právo – kodifikovaná norma morálky
- „*Zákon je etické minimum, morálka etické maximum.*“ Masaryk
- Předmětem zájmu: dobro, zlo, spravedlnost, hodnota, svědomí, ctnost, ...

Co je dobro?

- Stoici = ctnost
- Epikuros = slast
- Skeptici = ataraxia (neotřesitelnost)
- Sókratés = poznání
- Platón = idea
- Aristotelés = to, po čem lidé touží
- Augustin = jsoucí
- Abélard = záměr
- Tomáš Akvinský = poznání Boha
- Spinoza = to, co slouží k rozvoji sil
- Kant = autonomní dobrá vůle, řízená rozumem podřízeným mravnímu zákonu
- Fichte = souhlas se sebou samým
- Schopenhauer = přitakání vůli
- Hegel = to, co je rozumné
- Utilitaristé = to, co je užitečné pro co nejvíce lidí
- Pragmatisté = to, co je užitečné pro nás

typy morálky

- Eudaimonismus (radost a veselost)
- Hedonismus (rozkoš a slast)
- Asketismus (silná vůle, dokonalost ducha)
- Altruismus (preference druhého)
- Utilitarismus (užitečnost)
- Pragmatismus (prospěch)
- Perfekcionismus (sebezdokonalování)
- Deontologie (povinnost)
- Konsekvencialismus (důsledky)

Liberalismus

- Pozitivní určení svobody: stejné možnosti a práva
- Politický, ekonomický, filozofický
- Preference svobody nad rovností
- Hlavní hodnota: svoboda jedince (maximální seberozvoj), individualismus
- Kdo: J. Locke, A. Smith, J. S. Mill
- Koncepce: minimální stát, soukromý majetek, konkurence
- Absolutní svoboda omezená jen svobodou druhého člověka

Argumenty pro et contra

- Svoboda
- Neomezený seberozvoj
- Individuální zodpovědnost
- Zisk z úsilí
- Legitimizovaná lhostejnost
- Přehlížení nerovnosti
- Utlačení a znesvobodnění slabých a handicapovaných

Komunitarismus

- Negativní určení svobody: přirozeným stavem je nerovnost
- Svoboda je podmíněna odstraněním útlaku silnějšiho
- Preference rovnosti nad svobodou
- Hlavní hodnota: idea spravedlnosti, solidarity, rovnosti
- Kdo: Rousseau, Marx, Frankfurtská škola
- Koncepce: silný stát, rozdělení zdrojů, blaho celku je víc než blaho jedince

Argumenty pro et contra

- Pomoc a solidarita
- Obecné zajištění bazálních potřeb
- Péče o handicapované
- Odstranění výrazných sociálních rozdílů
- Potlačení individuality
- Ztráta individuální zodpovědnosti
- Slabé zvýhodňuje a silné brzdí

literatura

- Aristotelés, *Etika Níkomachova*. Praha: Rezek, 2009.
- Kohák, E. *Svoboda, svědomí, soužití: kapitoly z mezilidské etiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010.
- Kolář, P. *Logika a etika: úvod do metaetiky*. Praha: Filosofia, 1997.
- Moore, G. E. *Principia ethica*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
- Nozick, R. *Anarchy, state, and utopia*. New York: Basil Books, 1974.
- Rawls, J. *Právo národů*. Praha: Filosofia, 2009.
- Sokol, J. *Etika a život: pokus o praktickou filosofii*. Praha: Vyšehrad, 2010.